

„Jazyk a kultúra na Slovensku v slovanských a neslovanských súvislostiach.“

Medzinárodná vedecká konferencia

Usporiadali: Centrum spirituality Východ – Západ

Michala Lacka v Košiciach, Slavistický ústav Jána

Stanislava Slovenskej akadémie vied v Bratislave,

Zemplínske múzeum v Michalovciach

Michalovce 23. – 26. októbra 2012

V dňoch 23. až 26. októbra 2012 sa v priestoroch Zemplínskeho múzea v Michalovciach konala vedecká konferencia na tému *Jazyk a kultúra na Slovensku v slovanských a neslovanských súvislostiach*, ktorú spolu so Slavistickým ústavom Jána Stanislava Slovenskej akadémie vied v Bratislave organizovalo Centrum spirituality Východ – Západ Michala Lacka v Košiciach. Konferenciu spoluorganizovalo aj Zemplínske múzeum v Michalovciach a záštitu nad podujatím prevzal primátor mesta Michalovce Viliam Záhorčák. Organizačný tím sa skladal z Petra Žeňucha, riaditeľa Slavistického ústavu Jána Stanislava SAV v Bratislave, Kataríny Žeňuchovej, Maroša Demka, riaditeľa Zemplínskeho múzea v Michalovciach, a Šimona Marinčáka, riaditeľa Centra spirituality Východ – Západ Michala Lacka v Košiciach.

Konferencia sa uskutočnila v rámci príprav na oslavy 1150. výročia príchodu slovanských vierozvestov na Veľkú Moravu. Téma konferencie bola široká, konferencia chcela ňou obsiahnuť čo najširší rámec jazykových, literárnych, etnických, konfesiónálnych, kultúrnych vzťahov Slovenska s inými slovanskými i neslovanskými etnikami a kultúrami v európskom prostredí.

Prioritou konferencie bola prezentácia výskumov a diskusia o vzťahoch medzi jazykmi, etnikami a kultúrami v karpatskom priestore. Jej cieľom bolo osvetliť význam byzantskej i latinskej kultúry pre rozvoj a upevnenie slovenskej identity, národného a kultúrneho dedičstva, objasniť osobitosť slovenskej kultúry a jej miesto v kontexte európskych vývinových kultúrno-historických procesov, najmä však pri rozvoji a upevňovaní tradičných kultúrnych a duchovných hodnôt vyplývajúcich z cyrilo-metodskej tradície na Slovensku.

Na konferencii bolo zastúpených osem krajín Európy. Slovensko reprezentovali: Ján Doruľa, ktorý rozoberal význam slovensko-nemeckých vzťahov v slovenskom kultúrnom vývine; Ladislav Kačic hovoril o pôsobení jezuitov, františkánov a piaristov na východnom Slovensku; Svetlana Šašerina rozoberala dva uglianske rukopisy evanjeliových ponaučení; Andrej Škoviera sa venoval atribútom svätosti jednotlivých sedmopočetníkov; Svorad Zavarský hovoril o literárnom spracovaní náboženskej konverzie *Otia Bachmegyeiana*; Peter Zubko sa venoval kultu sv. Cyrila a Metoda, ako je zachytený v bollandistickej zbierke *Acta Sanctorum*; Peter Žeňuch sa zaoberal problematikou písomnic-

tva a kultúry na Slovensku; Katarína Žeňuchová sa venovala zápisom ľudovej prózy (všetci zo Slavistického ústavu Jána Stanislava SAV v Bratislave); Marián Gajdoš (Spoločenskovedný ústav SAV v Košiciach) sa venoval slovensko-rusínskym vzťahom; Peter Borza hovoril o cyrilo-metodskej tradícii v období prvej Slovenskej republiky; Jaroslav Coranič sa venoval národnostnej problematike po rakúsko-uhorskom vyrovnaní (obaja z Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity); Júlia Dudášová-Kriššáková rozoberala niektoré karpaticizmy a ich sémantickú štruktúru v jazykoch a dialektoch karpatského jazykového areálu; Vladislav Grešlík sa venoval chrámom a ikonám sv. Bazila Veľkého na východnom Slovensku; Ivana Slivková hovorila o súčasnej rusínskej literatúre na Slovensku (všetci traja z Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity); Jaromír Krško sa venoval vzťahu a vplyvu multietnicity karpatského regiónu na slovenskú hydronómiu; Lucia Luptáková hovorila o jazykovo-kultúrnych vzťahoch v slovenskej toponymii (obaja z Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici); Šimon Marinčák (Teologická fakulta Trnavskej univerzity) sa venoval vplyvu folklórnej a duchovnej piesne na interpretáciu liturgických spevov.

Ukrajinu zastupovali: Žanna Jankovskaja (Národná univerzita „Ostrožská akadémia“ v Ostrogu), ktorá sa venovala transformácii ústno-poetickej symboliky ako formy štylistickej estetizácie textu; Lilija Pidhornaja (Ľvovská univerzita Ivana Franka) hovorila o slovanskej národnej démonológii; Hanna Dydyk-Meuš sa venovala rečovým paralelám z teritória Karpát v ukrajinských nekánonických textoch evanjelia; Natalija Chobzej sa zaoberala ukrajinsko-slovenskými textovými paralelami; Teťjana Jastremska sa venovala reflexným príponám z karpatského regiónu (všetky tri z Národnej akadémie vied Ukrajiny); Jurij Medvedyk (Ľvovská národná hudobná akadémia) hovoril o špecifikách a funkčnosti duchovných piesní.

Bulharsko reprezentovali Bojka Mirčeva, ktorá sa venovala neskorým spisom služby Cyrilovi Filozofovi, a Svetlina Nikolova, ktorá hovorila o paralelách novovzniknutej slovanskej literatúry (863) a bulharskej kultúry (obidve z Bulharskej akadémie vied v Sofii).

Bielorusko reprezentovala Ina Šved (Štátna univerzita A. S. Puškina v Breste), ktorá sa venovala folklórnej symbolike slovensko-bieloruských paralel.

Rusko reprezentovali: Anna Plotnikova, ktorá sa venovala karpatsko-balkánskym výskumom v Ruskej akadémii vied; Elena Uzeneva hovorila o karpatsko-balkánskych paralelách v kultúrnej tradícii Slovákov; Marina Valencova sa venovala špecifikám slovenskej démonológie (všetky tri z Ruskej akadémie vied v Moskve).

Českú republiku reprezentovali Václav Čermák, ktorý sa venoval paleo-slovenistickým výskumom Ivana Paňkevyča v medzivojnovom Česko-Slovensku, a Michal Vašíček, ktorý hovoril o lexikálnej databáze juhokarpatských dialektov (obaja z Akadémie vied Českej republiky).

Poľsko reprezentovala Halyna Czuba (Jagellonská univerzita v Krakove), ktorá sa venovala ukrajinským rukopisným poučným evanjeliám.

Maďarsko bolo zastúpené v osobe Bernadett Puskás (Vysoká škola vizuálnych umení v Nyíregyháze), ktorá sa venovala karpatskému regiónu ako sfére samostatnej duchovnej kultúry.

Konferencia spojila teoretickú časť s praktickou počas exkurzie do obce Ruská Bystrá, kde si účastníci konferencie mohli prezrieť drevený chrám Prenesenia ostatkov sv. biskupa Mikuláša, ktorý je nielen národnou kultúrnou pamiatkou, ale je zapísaný aj do zoznamu kultúrneho dedičstva Unesco. Neskôr sa účastníci mohli v obci Baškovce oboznámiť s jednou z najstarších a najvzácnejších literárnych pamiatok: s rukopisným evanjeliárom z 15. storočia. Pamiatky cyrilo-metodskej kultúry mohli účastníci vidieť tiež priamo v Zemplínskom múzeu, kde sa konferencia konala.

Kvalita tejto konferencie svedčí o schopnosti a skúsenosti vedcov Slovenska pripraviť úspešné medzinárodné podujatie a hojná účasť zahraničných osobností je dôkazom toho, že Slovensko je plne zaradené do medzinárodného vedeckého sveta, kam právom patrí.

SEODr. PaedDr. Šimon Marinčák, PhD.
Centrum spirituality Východ – Západ Michala Lacka
Komenského 14, 040 01 Košice

